

PREZIDENTI A MÉDIA: „DĚKUJEME, ODEJDĚTE“

Prezidenti:

Václav Klaus (1941 / prezidentem 2003-2013)

Miloš Zeman (1944 / prezidentem 2013-2023)

Když si Česká republika v roce 1999 připomínala deset let od Sametové revoluce, vznikla iniciativa někdejších studentských vůdců nazvaná Děkujeme, odejděte. Jejimi adresáty byli politici, kteří po dekádě demokracie přivedli českou politiku do podmínek tzv. Opoziční smlouvy, kdy se moc ve státě reálně rozdělila mezi dvě politické síly – ODS a ČSSD – a plodila především korupční a neprůhledné prostředí. Představiteli a tvůrci tohoto paktu o politické toleranci byli předsedové obou stran Václav Klaus a Miloš Zeman. Oba prosluli nejen svým politickým talentem a výkonem, ale například také problematickými vztahy s médii, která jejich činnost podrobovala kritice. Naopak média spřízněná a k nim nekritická nepokrytě protežovali. Výzvu roku 1999 nicméně Klaus a Zeman nevyslyšeli, a nejen že z politiky neodešli, ale v následujících dekádách oba postupně usedli na Pražském hradě. Vztah obou k médiím byl ostře kritický už z dob jejich premiérského angažmá, v roli prezidenta se pak jen upevňoval. U Václava Klause nicméně finální rozkol nastal až na konci mandátu, který uzavřel problematickou amnestií, pro kterou mohl jen těžko hledat v českých médiích pozitivní ohlas.

Miloš Zeman se stal prvním prezidentem zvoleným přímou volbou, což samo o sobě znamenalo kvalitativní změnu vztahu prezident-média. Jestliže po celou dobu trvání Československa bylo zvolení prezidenta výlučně stranickou, parlamentní a často zákulisní operací, média o něm referovala v zásadě jen zpravodajsky a maximálně reportážně. Především druhé zvolení Václava Klause prezidentem už ale bylo provázeno také novinářskou investigací, která na veřejnost vynesla často nedůstojné detaily politických handlů v zákulisí volby. Přímá volba, která měla tuto nedůstojnost eliminovat, vnesla do českého prostředí nový prvek prezidentské volební kampaně, a především předvolebních debat.

Miloš Zeman ze všech českých prezidentů proslul pak asi nejvíce nevybíravými výroky na adresy novinářů – ať už konkrétních nebo stavu jako takového. Když ve svém inauguračním projevu v roce 2013 hovořil o ostrůvcích pozitivní a negativní deviace v české společnosti, za jeden z oněch negativních ostrovů označil právě média. Především „tu část, která se zaměřuje na vymývání mozků, na mediální masáž a na manipulaci veřejným míněním.“ V roce 2017 pak při setkání s ruským prezidentem Vladimírem Putinem v Pekingu dokonce prohlásil: „Novinářů je příliš mnoho, je třeba je likvidovat.“ Coby prezident Zeman odmítal poskytovat rozhovory médiím, která k němu byla dlouhodobě kritická, především veřejnoprávní České televizi, a raději volil platformy jako Press klub Frekvence 1 nebo bulvární server Blesk.cz, televize Prima a Barrandov či portál Parlamentní listy. Specifickým projevem Zemanovy averze k novinářskému stavu byla několik let se táhnoucí kauza „Hitler je gentleman“, kdy osočil prvorepublikového novináře Ferdinanda Peroutku z fascinace nacismem, kterou „dokládal“ článkem, který Peroutka prokazatelně nenapsal.